

Handläggare

Helena Widegren

Enhetschef Drift och förvaltning Allmän Plats

Teknik- och serviceförvaltningen

PM - Återrapportering sand mot halka

Bakgrund

Tekniska nämnden mottog i februari 2024 ett medborgarförslag om att tillhandahålla sand för halkbekämpning i kransorterna, i syfte att minska behovet för invånare att hämta sand vid Ågatan i Enköping.

I januari 2025 (TF2024/271) beslutade tekniska nämnden att införa en provperiod där medborgare ges möjlighet att hämta sand i kransorterna fram till och med den 30 april 2025. Beslutet omfattade även att en återrapportering skulle ske under hösten 2025.

Uppföljningen har genomförts efter en förlängd genomförandeperiod, vilket innebär att åtgärden även har tillämpats under vintersäsongen 2025/2026.

Syfte

Syftet med provperioden har varit att underlätta för privata fastighetsägare att uppfylla sitt ansvar för halkbekämpning i anslutning till den egna fastigheten, genom att möjliggöra hämtning av mindre mängder sand från entreprenörernas befintliga upplag.

Kommunen har ingen lagstadgad skyldighet att tillhandahålla sand till privatpersoner. Åtgärden har därför genomförts som en serviceinsats för att främja en snabb och effektiv halkbekämpning.

Syftet med denna rapport är att utvärdera de ekonomiska och praktiska effekterna av åtgärden.

Beskrivning av genomförandet

Provperioden har omfattat vintersäsongen 2025/2026 och pågått fram till och med den 30 april 2026. Under perioden har medborgare haft möjlighet att hämta sand för privat bruk vid entreprenörernas upplag i följande kransorter:

- Grillby
- Lillkyrka
- Hummelsta
- Fjärdhundra
- Örsundsbro

Information om möjligheten har kommunicerats via kommunens webbplats. Det har tydliggjorts var upplagen är belägna samt att hämtning avser mindre mängder för hushållens behov.

Ekonomiskt utfall

Inför provperiodens start upprättades en ekonomisk prognos som indikerade en möjlig kostnadsökning om cirka 30 000 kronor, motsvarande 6 000 kronor per upplag. Prognosen baserades på ett antaget ökat uttag om cirka 12 ton per upplag. Det faktiska utfallet för perioden februari till april 2025 visar att någon mätbar kostnadsökning inte har uppstått. Uttaget av sand från privatpersoner har varit försumbart och har kunnat hanteras inom ordinarie driftbudget. Driftbudgeten för vinterväghållningen har därmed inte påverkats i den omfattning som initialt bedömdes. Inte heller under den fortsatta tillämpningen under vintersäsongen 2025/2026 har några ökade kostnader kunnat identifieras. Nedanstående tabell redovisar förhållandet mellan de budgeterade kostnaderna och det faktiska ekonomiska utfallet för perioden februari till april.

Parameter	Förväntad nivå	Faktiskt utfall
Total kostnad	30 000 kronor (6000 kronor per upplag)	Ingen mätbar kostnadsökning
Merförbrukning	Beräknas ökning om 12 ton per upplag	Försumbart uttag

Begränsningar i uppföljning

Det låga mätbara uttaget innebär att det finns begränsningar i möjligheten att genomföra en exakt kvantitativ utvärdering av åtgärdens nyttjandegrad och samhällsnytta.

Trots att information har varit tillgänglig via kommunens webbplats har detta inte genererat någon mätbar ökning i entreprenörernas fakturering. Detta indikerar att efterfrågan på tjänsten är begränsad. En förklaring är att invånare i kransorterna i stor utsträckning redan har tillgång till sand via samfälligheter, bostadsrättsföreningar eller privata fastighetsägare, som traditionellt ansvarar för sandlådor i dessa områden. En annan förklaring är att entreprenörernas lagerhantering är dimensionerad för större volymer, vilket innebär att mindre uttag inte registreras som avvikelser.

Slutsatser och rekommendationer

Utvärderingen visar följande:

1. Ekonomisk påverkan

Åtgärden har inte medfört någon mätbar kostnadsökning och har kunnat hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

2. Nyttjandegrad

Det låga uttaget indikerar att efterfrågan är begränsad, men försvårar samtidigt en exakt kvantitativ analys.

3. Tillgänglighet

Den geografiska tillgängligheten till sand har förbättrats i enlighet med nämndens beslut.

Sammantaget visar utvärderingen att åtgärden kan upprätthållas utan betydande ekonomisk påverkan. Mot bakgrund av den låga nyttjandegraden bedöms behovet som begränsat, men den ekonomiska risken med en fortsatt tillämpning är samtidigt mycket låg. En fortsatt möjlighet till sandhämtning i kransorterna innebär en bibehållen servicegrad utan betydande påverkan på nämndens ekonomi.